

Lärkan

Det var under en solig eftermiddag mot slutet av våren som Lärkan satt och beundrade parken från fel sida av fönstergallret. Namnet hade han fått eftersom en lärka vid den här tiden på året alltid byggde bo i sänkan nedanför hans fönster. I år gapade dock sänkan tom och inte kunde han fela fågeln för det. Till skillnad från honom behövde ju fåglar inte följa några regler. Han suckade och vände sig bort från den lockande synen. Istället möttes han av ett varmt upplyst rum där soptunnan i hörnet för länge sedan begravts under hopknölade papperslappar. Skrivbordet var lika täckt av nerklottrade pappersark som suddats och skrivits om otaliga gånger. Att han hade ett skrivbord alls gjorde honom i alla fall glad varje gång han satte sig i den slitna stolen. Till skillnad från de madrasserade väggar som inneslöt de flesta av hans korridorsgrannar påminde hans rum nästan om ett kontor. Efter en blick på pappret framför honom blev även det tillknycklat och kastat på soptunnan så att en liten lavin av papperslappar rullade ut över golvet. Några fler papper mötte samma öde innan han började leka med blicken över den gula tapetens bleknade mönster. Han fastnade vid ett diplom som hängts upp i en överdrivet fin ram över den låsta dörren. Där deklarerades det med stora bokstäver att han varit fri från anfall i ett år. Bredvid den fanns en hel rad likadana där det istället stod två år, tre år, fyra år och så vidare. Så många år att deras antal var meningslöst. Då sköterskan kom in med middagen klockan sju bad han henne som vanligt, efter de regelmässiga artighetsfraserna, om att få lämna institutet.

”Du vet varför det inte är möjligt,” var, som alltid, hennes svar.

”Men är inte de där bevis nog för att jag inte ska vara här?” frågade han med en svepande gest mot diplomerna. ”Tar jag inte bara upp onödig plats hos er?”

”Dina diplom visar att det här är en bra miljö för dig. Det är därför du kan ha ett så fint rum som du har. Det är tack vare min... vår omsorg som du kan ägna dig åt ditt skrivande,” berättade hon. ”Du behöver inte arbeta. Inte oroa dig. Det som finns därute är en främmande miljö. Den skulle gå hårt åt dig.”

Med de orden gick sköterskan ut och stängde dörren.

”Men man kan bara skriva om det man själv upplevt,” förklarade Lärkan för tomma luften innan han vräkte ned varenda papper på golvet. Han visste inte om han ville kalla sig själv Lärkan längre. Fågeln hade ju övergivit honom. Vilket namn han annars skulle ha visste han inte, men han ville inte heta Stefan. Det var den lilla pojken som hade kommit till institutet och som hade bitit sig i tungan under varje anfall så att mattan blev röd. Sådant hade han, som diplomerna visade, länge sedan befriats från. Om han bara också hade friheten att gå vart han ville skulle den där sjuksköterskan kunna se att han minsann var botad.

Middagen var sedvanligt osmaklig och efter att ha ätit klart gick han helt enkelt och la sig. Hans skalle var tom på idéer att lönlöst försöka få ner på papper. Vid nio kom sköterskan tillbaka och hämtade matbrickan. Hon berättade att det skulle bli en storm under natten men att det inte var något att oroa sig för. Lärkan somnade kort därefter.

Varken den rasande stormen, det knarrande och knäppande ljudet, den fräna lukten eller det tjutande larmet väckte honom. Det var skriken. De smälte samman till ett ylande som endast förvärrades av det frenetiska slamrandet mot obönhörliga metalldörrar och de piskande trädgrenarna som skrapade mot fönstrens galler. Vid åsynen av diset som beklädde rummets tak slängde sig Lärkan ur sängen men insåg snart att han var lika fast i sitt rum som de andra. Deras panikslagna kakafoni blev endast värre och en stadig ström rök sipprade hela tiden in genom dörrspringorna. Hans tankar gick fram och tillbaka mellan ståldörren och det gallerförsedda fönstret men lyckades pressa fram lika få idéer som när han försökte skriva. Till slut satte han sig vid sitt skrivbord, la huvudet på bordet och stängde ögonen. Genom den öronbedövande olåten snappade hans öron då upp fotsteg. Han reste sig precis i tid för att mötas av en nyckels rasslande innan dörren slängdes upp. Sköterskan ropade åt honom att springa ut innan hon hukande fortsatte nedåt längs den rökfyllda korridoren. Han var frestad att fly därifrån men visste inte vägen till utgången. Området han fick lov att vistas i innefattade bara en liten del av byggnaden. Då och då sprang någon annan frisläppt patient förbi

och försvann in i röken. Han kände sig lite dum där han stod nedhukad i korridoren utan att kunna se mer än några meter i varje riktning men visste att han gjort rätt när sköterskan återvände. Hon gestikulerande hostades att han skulle följa efter henne och började springa. Deras fötter stötte då och då på kroppar längs golvet och skrämde rop hördes genom den ogenomträngliga röken, men det fanns ingen tid att stanna och hjälpa. Den heta luften brände i Lärkans svalg och han började bli yr. Han kunde inte längre se och skulle ha vacklat till sin död om inte sköterskan tagit honom i handen och släpat honom vidare. Till slut möttes deras trevande armar av en av de ståldörrar som begränsade patienternas område. Sköterskan släppte hans hand för att känna sig fram till nyckelhålet. Endast skramlet av nycklarna vittnade om att han inte stod ensam i mörkret. Sedan öppnades dörren och röken forsade ut. Kravlandes föll han ut genom öppningen på en mjuk matta och insöp den rena och svala luften.

Sköterskan drog upp honom på fötterna och de backade undan från den öppna dörren. Hon sade återigen åt honom att följa efter henne men Lärkan lydde endast vaksamt. Rökluften gick snart knappt att känna längre och han noterade att inga av dörrarna de passerade var låsta. Sköterskan orienterade sig vant och Lärkan visste att de snart måste nå en utgång där resten av personalen säkerligen befann sig. Han såg sin chans genom glasfönstret i en sidodörr. Korridoren därbakom hade fyllts med rök men genom den strålade månsken. Ett fönster eller en dörr kunde inte ligga långt in. Lärkan knuffade till sköterskan, rev upp sidodörren och kastade sig in. Värmen och röken stack hans ansikte men han tog sig bestämt fram mot ljuset. Utan förvarning hördes stönet av kollapsande bjälkar och bolmande rök fyllde korridoren. Ljuset fördunklades och utan dess vägledning föll han kraftlöst över ett bord. Hans famlande händer fann inget fäste och hans tankar for till kropparna han själv sprungit förbi i röken. Av någon anledning kunde han inte lyfta sitt huvud. Det var som om någon höll det i ett fast grepp mot golvet. De kalla fingrarna pressade sig ner i hans huvud och smärtan spred sig tills den fyllde hans skalle. Först då, medan han låg lamslagen på golvet av ofrivilliga ryck, insåg han vad som höll på att ske. Hans friskhet den enda grunden han hade för sin frihet och såvida han inte tvingade sig vidare nu skulle han lika gärna kunna gå under med sina diplom. Vrålendes av smärtan tvingade han sig att titta upp mot det dolda ljuset. Plötsligt hörde han sköterskans röst och inför ropet var det som om röken delade på sig. Ljusstrålar trängde genom diset och lös upp Lärkans ansikte. Han vred på huvudet och fick en glimt av sköterskans silhuett i dörröppningen, omgiven av röken som forsade ut, innan han vred sig loss från skruvstället och kravlade mot ljusglimten. Den visade sig vara en fönsterförsedd dörr som han handlöst knuffade sig igenom. Ett kraftigt regn mottog honom medan han tumlade nedför en gräsbeklädd sluttning.

Han såg upp mot den stormiga men ändå av månsken upplysta himlen och begav sig springandes in i parken utan en blick bakåt. Den kraftiga blåsten och det piskande regnet förmådde inte att fälla honom och det mjuka gräset under hans fötter gav honom kraft att fortsätta. Det som till slut fick honom att stanna var åsynen av en magnifik ek som betronats likt en gammal kung på toppen av en kulle, strax innan ett bländande ljus och ett dovt muller förkunnade dess undergång. Lärkan slogs till marken av det kraftiga ljudet. Förblindad låg han där medan hans inadekvata nattkläder fylldes av tungt kallt vatten som sipprade upp från marken och bombarderade honom från ovan. Han var ensam i mörkret. I hans bakhuvud startade ett vasst stickande som snart förvärrades till långa maskar vilka åt sig fram genom hans skalle. Kyla och smärta skakade hans kropp medan hans huvud kastades fram och tillbaka så att blod rann ut i gräset från hans sönderbitna tunga. De många grässtråna omslöt honom i en järnhård famn från vilken han aldrig skulle fly.